

Betref: Internetconsultatie Social Climate Fund

Datum 24-2-2025

Geachte heer van Hijum,

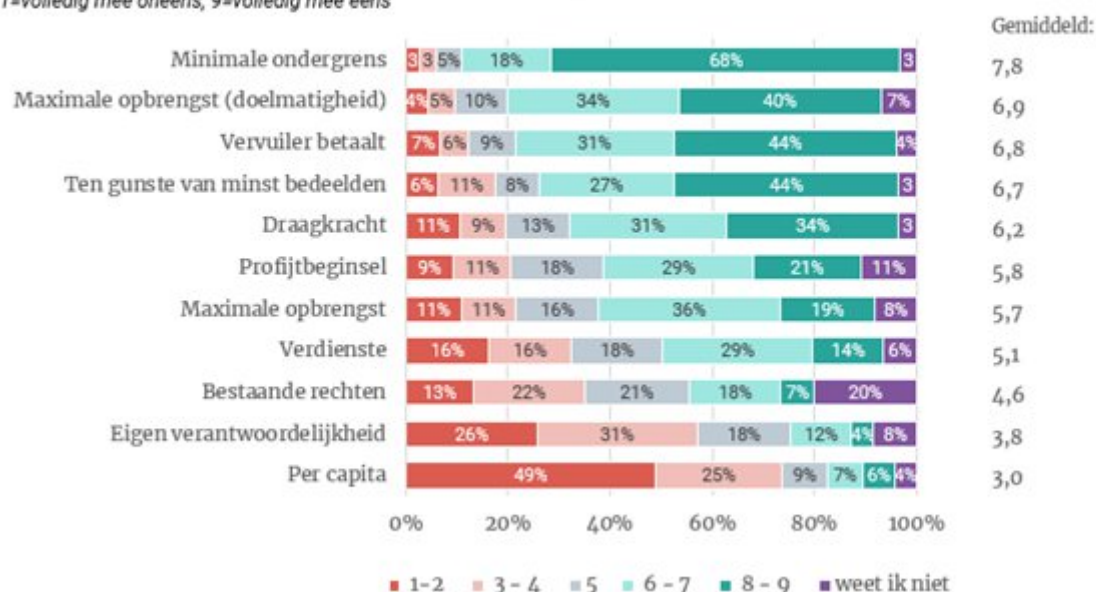
Dank voor de gelegenheid voor onze reactie op het Social Climate Fund. Klimaatrechtvaardigheid is een randvoorwaarde voor een geslaagde energietransitie. Milieudefensie constateert dat er miljarden gaan naar grote vervuilende bedrijven. Nu er vanuit de EU specifiek budget is vrijgemaakt om ervoor te zorgen dat lagere inkomens worden gecompenseerd voor hogere kosten door klimaatmaatregelen, is het zowel vanuit het verdelingsvraagstuk als draagvlak voor klimaatbeleid van belang dat deze middelen goed besteed worden.

Een Sociaal Klimaatfonds is essentieel voor draagvlak

Milieudefensie vindt het essentieel dat de lusten en lasten van klimaatbeleid eerlijk verdeeld worden. Dat is klimaatrechtvaardigheid. Uit onderzoek van I&O in opdracht van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid bleek dat mensen het belangrijker vinden dat klimaatbeleid eerlijk is, dan dat het efficiënt is. Milieudefensie is het daar van harte mee eens. Om draagvlak voor klimaatbeleid te behouden en versterken moet rekening gehouden worden met de belangrijkste verdelingsprincipes.

Figuur 1 – Steun voor verdelingsprincipes bij klimaatbeleid

Hieronder een aantal stellingen die gaan over de verdeling van de kosten van klimaatbeleid onder burgers. Kunt u aangeven in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent? (schaal 1-9 + weet niet)
1=volledig mee oneens, 9=volledig mee eens

Uit bovenstaande voorkeuren voor verdelingsprincipes¹ blijkt glashelder dat Nederlanders sociaal economische draagkracht meenemen in hoeverre ze klimaatbeleid als eerlijk beoordelen. Een sociaal klimaatfonds is daarmee geheel in lijn en wordt daardoor ondersteund. Goed klimaatbeleid is dus ook eerlijk.

Overigens bleek uit de doorrekening van de progressieve energiebelasting door Kalavasta² dat eerlijk klimaatbeleid ook nog eens zeer effectief is. Hoewel de insteek van Milieudefensie bij de berekening was om de lusten en lasten van de energiebelasting voor huishoudens eerlijker te verdelen over capaciteit en verantwoordelijkheid van inkomensgroepen, bleek het resultaat maar liefst 5,4 megaton te besparen in 2030. Eerlijk klimaatbeleid is dus ook zeer effectief.

Sociaal Klimaatfonds is veel te beperkt

Gezien het belang van eerlijk klimaatbeleid is Milieudefensie zeer bezorgd over de beperkte omvang van het sociaal klimaatfonds. De voeding van het Sociaal Klimaatfonds is een deel van de opbrengsten van de ETS2 belasting. De ETS2 gaat gewone mensen raken in hun dagelijkse kosten voor hun bereikbaarheid en het warm houden van hun huis. Het principe 'de vervuiler betaalt' is een goede reden voor beprijzing, maar pakt heel onrechtvaardig uit als er uitsluitend naar dit principe gekeken wordt. Gewone mensen worden daarmee immers relatief veel harder geraakt dan mensen met een hoog inkomen of vermogen. En laten rijkste mensen nou ook de

¹ <https://www.ipsos-publiek.nl/actueel/wrr-eerlijke-verdeling-klimaatkosten-belangrijk-voor-draagvlak/>

² <https://milieudefensie.nl/actueel/kabinet-kan-lagere-energierekening-en-lagere-co2-uitstoot-realiseren>

meeste uitstoot hebben. Mensen met een laag inkomen die ofwel autoafhankelijk zijn ofwel geen grip hebben op de isolatie en warmteopties van hun huis kunnen geen kant op en worden alleen maar op kosten gejaagd. Daar wordt het klimaat niet beter van en dus dienen deze gevolgen voorkomen te worden. Het sociaal klimaatfonds zoals u nu voorstelt is daartoe volstrekt onvoldoende en daarmee legt dit voorstel met de ETS2 een potentiële bom onder het draagvlak voor dit en toekomstig klimaatbeleid.

Sociaal klimaatfonds moet groter worden

Milieudefensie vindt dat de gehele opbrengst van de ETS2 in een sociaal klimaatfonds moet worden gestoken. Op dit moment wordt slechts een kwart van de totale opbrengst van de ETS2 gereserveerd voor het sociaal klimaatfonds. U dient hier 25% cofinanciering aan toe te voegen, maar dan blijft er nog ruim twee derde over uit de ETS2. Deze ETS2 opbrengsten zouden moeten worden geïnvesteerd in nieuw(!) klimaatbeleid gericht op kwetsbare groepen.

Geef de opbrengst van de ETS2 terug via een klimaatbonus

Dat kan zelfs via een klimaatbonus, zoals Oostenrijk heeft gedaan met een voorloper van de ETS2³. Het werkt even simpel als charmant. De ETS2 heffing wordt volledig teruggegeven aan de mensen. Het doel van de ETS2 is immers niet om meer belasting op te halen, maar om te verduurzamen. De opbrengst zou dus gewoon teruggegeven moeten worden. Daarmee worden ongewenste sociale gevolgen ook voor een groot deel voorkomen.

Oostenrijk voerde eerder een CO₂ beprijzing op en de gehele opbrengst ging naar een klimabonus. Oostenrijk koos ervoor om de mensen in landelijk gebied meer terug te geven dan mensen in stedelijk gebied, omdat mensen in stedelijk gebied meer opties hebben om hun vervoer te verduurzamen. In Nederland is zo'n benadering even terecht als mogelijk. CE Delft rekenende het voor ons door en juist kwetsbare huishoudens profiteren van deze bonus.

Maak social lease aantrekkelijker

Milieudefensie is ronduit enthousiast over uw voornemen om een sociaal leaseplan in het leven te roepen. CE Delft rekende voor ons door hoe we de laagste 20% van de inkomens een betaalbare elektrische leaseauto konden aanbieden. Met hetzelfde geld als nu besteed wordt aan het bezit van 20.000 elektrische auto's voor de rijkste Nederlanders kunnen 45.000 mensen met een laag inkomen elektrisch rijden voor 99 euro per maand. Wij stellen de factsheet graag ter beschikking voor de verdere uitwerking.

Deelmobiliteit op schaal - verbeterde basisbereikbaarheid voor iedereen

Milieudefensie ziet ook kansen voor het regionaal grootschalig uitrollen van een nieuw deelmobiliteitssysteem. Een deelmobiliteitssysteem waarbij het financieel en praktisch zo

3 <https://www.klimabonus.gv.at/en/>

aantrekkelijk wordt om elektrische deelauto's te gebruiken, dat het voor veel huidige autobezitters ook erg aantrekkelijk wordt om hun eigen auto de deur uit te doen. In een regio met veel vervoersarmoede zou dit een goed verdedigbare keuze zijn voor een sociaal klimaatfonds. Dan wel een bijdrage van het fonds om kilometers in te kopen van dit systeem voor mensen met een laag inkomen.

Het deelmobiliteitssysteem bevat naast auto's ook (elektrische) (bak)fietsen. En samen met een verbeterd en uitgebreid OV-(bus) netwerk complementeert dit het nieuwe Publiek Vervoerssysteem van de toekomst. Ook deze onderdelen passen bij de doelstellingen van het SCF.

Warmtefonds is niet passend

Milieudefensie steunt het **Warmtefonds**, maar vindt het voorstel niet passend bij het doel van de SCF-middelen. Voor een rechtvaardige besteding van het SCF budget zou deze geormerkt moeten zijn voor de laagste inkomens en een aantrekkelijk genoeg alternatief moeten zijn voor de renteloze lening, die nu wordt afgeschaft. Het simpelweg toevoegen van extra budget aan het bestaande Warmtefonds is volgens Milieudefensie geen doeltreffende besteding van het SCF.

Ontzorging isolatie

Het ontzorgingsloket voor kwetsbare huishoudens in combinatie met een energiefonds ligt meer in lijn met waar de gelden voor bedoeld zijn. Milieudefensie wil meegeven dat voorfinanciering van de subsidie hierbij belangrijk is, omdat het ontbreken hiervan bij de ISDE-regeling een hoge drempel opwerpt voor juist de huishoudens die het het beste kunnen gebruiken.

Huurders willen ook zonnepanelen

De energiemaatregelen die mogelijk zijn, zijn gericht op eigenaar-bewoners. Milieudefensie wil in deze consultatie nog maatregelen ter overweging meegeven waar ook mensen in een huurwoning van kunnen profiteren. Veel mensen in de laagste inkomenscategorieën wonen immers in een huurwoning. Een voorbeeld hiervan is om zonnepanelen te stimuleren voor huurders. CE Delft rekende een variant door voor Milieudefensie in een factsheet.

Tot slot

Milieudefensie roept u op om de essentie van het social climate fund, dat gewone mensen mee moeten kunnen doen en niet door het ijs zakken vanwege klimaatbeleid, zodanig op te plussen dat gewone mensen kunnen profiteren van klimaatbeleid. Dat is niet alleen nodig voor dit fonds, maar voor het hele klimaatbeleid.

Met vriendelijke groeten,

Bram van Liere